

Truškopības nozares ziņojums. 2014.gads.

Sagatavoja :

Ilga Mihmele, Latvijas sīkdzīvnieku audzētāju biedrība „Trusis un citi” (LSAB)

Ineta Fogeļe, Biedrība „Latvijas Šķirnes trušu audzētāju asociācija” (LŠTAA)

Netradicionālās lauksaimniecības, konkrēti truškopības nozares mērķis ir iegūt pēc iespējas vairāk un kvalitatīvāku vaislas materiālu, kas būtu par pamatu augstvērtīgākas trušu gaļas ražošanai.

Pat neizmantojot sabiezināto pārošanu, no 3,5 metieniem gadā ar katrā vidēji 6,5 atšķirtniem trusēniem, realizējot tos gaļai 3-4 mēnešu vecumā ar 3-4 kg dzīvmasu pie kautiznākuma 56%, no vienas trušu mātes gadā, iespējams iegūt vismaz 44,59 kg augstvērtīgas trušu gaļas.

Šī mērķa sasniegšanai nepieciešams mērķtiecīgs selekcijas darbs ciltsdarba speciālistu uzraudzībā, ar Latvijas apstākļiem piemērotākajām trušu šķirnēm. Latvijas ciltsdarba speciālisti ir izstrādājuši un apstiprinājuši atbilstošajās institūcijās „Ciltsdarba programmu truškopībā 2011. gadam un tuvākai perspektīvai līdz 2016. gadam”, kurā noteikti sekojoši ciltsdarba mērķi un uzdevumi :

- Saglabāt un pavairot pārraudzībā esošo trušu šķirņu genofondu,
- Palielināt tīršķirnes dzīvnieku skaitu un uzlabot to kvalitāti,
- Vienotas šķirnes trušu selekcijas un datu bāzes izveidošana un uzturēšana,
- Jaunu šķirnes trušu saimniecību izveidošana un esošo saimniecību saglabāšana.

Tomēr programmā nepieciešami papildinājumi un labojumi, jo katru gadu šķirnes trušu audzētāji ievieš un piemēro Latvijas apstākļiem daudz vairāk šķirnes, kā dotajā brīdī uzskaitīts ciltsdarba programmā.

Populārākās Latvijā audzētās trušu šķirnes –

npk	šķirne
1.	Kalifornijas
2.	Rex (castor un citi)
3.	Vīnes grupa (zilie, pelēkie, baltie, zilpelēkie, melnie)
4.	Burgunda
5.	LGS
6.	Čehu albīns
7.	Auntruši (baltie, Franču, raibie)

8.	Jaunzelandes sarkanais
9.	Jaunzelandes baltais
10.	Liesmainais
11.	Latvijas baltpieris

Liels ieguvums selekcijas darbā ir patreiz izmantojamā datorprogramma Rabis un Šķirnestrusis2, kas dod iespēju veikt ne tikai šķirnes trušu identifikācijas un izcelsmes reģistrāciju, trušu un to produktivitātes vērtēšanu, bet arī noteikt selekcijas indeksu, ko izmanto dzīvnieka ģenētiskās kvalitātes un ciltsvērtības noteikšanai.

Neskatoties uz to, ka katru gadu Sia „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” sadarbojoties ar nozares speciālistiem rīko pārraudzības kursus truškopībā un pēc eksāmenu veiksmīgas nokārtošanas izsniedz pārrauga darba tiesības vienā ganāmpulkā, tikai apmēram 50 trušu audzētāji ir apvienojušies biedrībās.

No 2013.gada biedrība „Latvijas Šķirnes trušu audzētāju asociācija” speciālisti sadarbībā ar biedrību „Latvijas Mazpulki” par saviem līdzekļiem realizē kopprojektu „Mazpulcēnu – Trušmīļu skola”, kura ietvaros mazpulcēni tiek izglītoti trušu audzēšanā un kopšanā, tādējādi popularizējot truškopības nozari valstī.

Nozares speciālisti iesnieguši savus priekšlikumus arī valsts pārvaldes uzdevumu ietvaros sniegto maksas pakalpojumu izcenojumiem.

Trušu skaits Latvijā uz 1.janvāri 2014.gadā.
(izmantoti LDC (Lauksaimniecības datu centra) dati)

gads	Trušu skaits uz 1.janvāri
2009	57370
2010	43846
2011	19356
2012	22698
2013	21543
2014	25851

Trušu skaits LDC var būtiski atšķirties no reālā skaita saimniecībās, jo ne visi trušu audzētāji (audzējot pašpatēriņam) ir reģistrējuši novietnes un dzīvnieku skaitu tajās.

Uz 12.maiju 2014.gadā Latvijā 11 saimniecības ir izmantojušas reģistrēt kautuves mājputnu un zaķveidīgo kaušanai nelielos daudzumos (MK noteikumi Nr.328, 18.06.2013.)

Dati no PVD mājas lapas

http://www.pvd.gov.lv/lat/lab_izvlne/registri/atzto_un_reistrto_uzmumu_sarak/reistrtie_uzmumi

npk	Reģistrācijas Nr.	Uzņēmuma nosaukums	adrese
1.	050956	Z/s „Zvirbulīši”	Jēkabpils
2.	051177	Z/s „Kūdrāji”	Aizputes novads
3.	033232	Z/s „Guntiņi”	Krāslavas novads
4.	010999	Z/s „Laukgaļi”	Dobeles novads
5.	019896	Z/s „Jaunliepas”	Iecavas novads
6.	059245	Sia „ZS Ciemkalēju putni”	Tukuma novads
7.	025970	Olga Jerohina	Ogres novads
8.	054229	Z/s „Priežkalni”	Sējas novads
9.	056409	A/S FOOD Fur	Carnikavas novads
10.	045898	Imants Dzelve	Amatas novads
11.	056502	Sia „Lepor”	Priekuļu novads

Latvijas tirdzniecības tīklos pārsvarā tiek piedāvāta trušu gaļa no Lietuvas, Beļģijas un Polijas.

Cerīgs ir fakts, ka no 2014.gada arvien vairāk trušu gaļu piedāvā arī Latvijas audzētāji. Trušu gaļa nopērkama ne tikai veselā liemenī, bet arī sadalīta, iepakota vakuuma iepakojumā nelielos apjomos. Arvien vairāk trušu gaļa tiek piedāvāta „Tiešās pirkšanas pulciņos” novados, ne tikai lielākajās Latvijas pilsētās.

Nozares problēmas un to piedāvātie risinājumi.

1. Eiropas un valsts atbalsts nepieciešams ciltsdarbam un tajā nodarbinātiem, jo tas ir visas nozares attīstības pamatu pamats.

Ja patreizējais atbalsts ciltsdarbam truškopībā paredz vienreizēju maksājumu 1,57 euro (t.sk. administratīvās izmaksas 0,71 euro) par vienu vaislas dzīvnieku, tad jau nākamajā gadā tam būtu jābūt vismaz 4.50 euro par vienu vaislas dzīvnieku.

2. Trušu vakcinācija pret miksomatozi un hemorāģisko septicēmiju.

Jāpanāk, lai vakcināciju veiktu visās saimniecībās, mazinot iespēju šo slimību izplatībai un izslēdzot epidēmijas iespējas.

Priekšlikumi problēmas risināšanai – organizētajiem šķirnes trušu audzētājiem jāpiemēro 50% atlaidi vakcīnu iegādei.

3. Nozarē strādājošo pārraugu un vērtētāju vidējais vecums pārsniedz 50 gadus.

Nepieciešams sagatavot jaunus speciālistus ar augstāko izglītību, taču LLU nepiedāvā pat lekciju kursus šajā nozarē.

Izglītības ministrijai nepieciešams risināt jautājumu par vismaz 10 jaunu speciālistu sagatavošanu nozarē.

4. Pārtikas veterinārajā dienestā ir atzītas 4 kautuves, kurās atļauts pieņemt un kaut trušus.

Dati no LDC mājas lapas

http://www ldc.gov.lv/lv/sertificeto_kautuvju_saraksts/kautuvju_saraksts/

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

npk.	atzīšanas nr. PVD	adrese	Īpašnieks
1.	009143	Sveķi, Madonas novads	z/s Sveķi
2.	048692	Zaubes pagasts, Amatas novads	Sia IDZ
3.	062884	Sunīši 2, Krimuldas novads	z/s Indrāni
4.	060957	Rezidence, Lielvārdes novads	Sia LENNEWORLD rabbity

Šāda kautuve būtu nepieciešama arī Kurzemes un Zemgales reģionā, lai tuvāko novadu audzētājiem būtu iespēja trušus realizēt gaļā.

5. Nepieciešams valsts atbalsts topošo šķirnes trušu audzētāju izglītošanai (Biedrība „Latvijas Mazpulki”), pieredzes apmaiņas braucieniem un dalībai starptautiskajās organizācijās.

Protams, trušus audzē gandrīz katrā lauku sētā un tas ir atspajds ģimenēm, taču nepieciešams nozari attīstīt arī turpmāk.

Foto no biedrības „Latvijas Šķirnes trušu audzētāju asociācija” biedra Gata Pladara.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2014/14, aktivitāte „Nozares ekspertu ziņojumi”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests